

Universitetspædagogik

Anmeldelse af Ingemai Larsen, ph.d., uddannelseschef på VUC Hvidovre-Amager.

Lotte Rienecker, Peter Stray Jørgensen, Jens Dolin, Gitte Holten Ingerslev (red.):

Universitetspædagogik.

Samfundslitteratur, 2013.

500 sider.

I 2006 blev første nummer af herværende tidsskrift sendt på gaden med en leder, der begrundede dets relevans og værdi med henvisning til behovet for at øge undervisningskompetencen, kvaliteten af undervisningen og dermed de studerendes læring ved de danske universiteter. Som lederskribenten bemærkede, havde en række udenlandske universiteter dels allerede indledt opbygning af pædagogiske udviklingsenheder, dels afholdt konferencer og søsat en langt række af fagtidsskrifter, mens det i Danmark stod anderledes skralt til. Her var universitetspædagogik kun kendt blandt et fåtal og værre endnu: Interessen for at dyrke feltet var bestemt ikke at finde hos den gennemsnitlige, fastansatte forsker. Det var med andre ord på tide, at dansk universitetspædagogik etablerede sig offensivt som et selvstændigt forskningsfelt med egne metoder, forskningsfællesskaber og publikationskanaler.

Om noget må udgivelsen af det 500 sider digre værk *Universitetspædagogik*, den første danske lærebog til adjunkter, ses som fuldbyrdelsen af den mission, som DUTs bestyrelse og redaktion dengang formulerede. Der er virkelig anledning til at ønske stort tillykke, såvel til forfattere og redaktører og de mange udøvende pædagogisk interesserede universitetsansatte, der gennem årene har arbejdet for sagen, som til de universitetsstuderende, hvis undervisning fremover vil blive yderligere styrket. At jeg lidt senere kommer tilbage til at problematisere, hvad der ligger i det 'selvstændige forskningsfelt', skygger på ingen måde for dette faktum: Bogen er et overflødhedshorn af gode, velskrevne og gennemarbejdede artikler, masser af praksisnære erfaringer og gode råd, som generøst deles ud til enhver, der vil høre dem. Mången en læser vil ønske sig tilbage i tiden og få lov til at gøre det hele én gang til: Forberede mødet med de studerende, overveje pro et contra i forhold til forskellige tilgange til læring, udarbejde kursusplaner og reflektere over passende taxonomier, indlægge aktiverende øvelser undervejs, slutte forløbene af med eksaminer, der tilføjer læringen en ekstra dimension – og til sidst evaluere, så næste semester kan forløbe endnu bedre.

Bogen rummer syv hovedafsnit, hvoraf de fem midterste behandler en lang række aspekter af den daglige gennemførelse af undervisning og vejledning, planlægningen af kurser og eksamensafholdelse samt evaluering. Som ramme om disse meget konkrete og handlingsanvisende afsnit er et mindre antal bidrag, der skitserer universitetets rammebetingelser samt leverer råd til, hvordan den enkelte underviser kan udvikle sin praksis. Det vil føre for vidt at behandle hvert eneste af de 29 selvstændige kapitler, skrevet af i alt 34 forskellige forfattere, men dog domineret af et par særdeles tunge drenge m/k. Rienecker og Stray Jørgensen har som makkere og i andre konstellationer igennem årene været vidt omkring og skriver her om blandt andet den multianvendelige pentagon, som er et af de bedste pædagogiske refleksionsværktøjer *ever*, om lektions- og kursusplanlægning - superenkelt men meget virksomt - samt om feedback i et særdeles inspirerende kapitel, der gerne må få en opfølgning med eksempler fra forskellige genrer og typer af kurser: Hvordan giver man feedback på grammatikopgaver og på tekstanalyseopgaver? - for blot at nævne et par rigtige tidsrøvere fra hverdagen på et sproginstitut. Dahl og Troelsen tager livtag med forelæsningen, der ellers har været dømt ude i mange år, men nej - den velforberejede forelæsning kan bestemt også noget og lad mig tilføje til kapitlet her: Den kan give de (humaniora-) studerende på de små fag den wauw-oplevelse, som også er en del af universitetslivet. Auditoriet er stedet, hvor de alt for travle professorer med store forskningsprojekter kan bidrage til undervisningen. Der er rigtigt gode råd at hente til gruppearbejdet, der kun sjældent lykkes uden konflikter af en eller anden slags, men som er alfa og omega i enhver studerendes modningsproces. E-læring bliver behandlet, ligesom der er råd om inddragelse af nyere it-værktøjer i undervisningen. Så man kommer vidt omkring, og i visse tilfælde kunne man måske have skrevet nogle af de allerkorteste kapitler sammen.

Rammekapitlerne fortjener at blive behandlet i faggrupper og studienævn, både dem der tager fat i universiteternes rammebetingelser og dem, der ser på underviserrollen i helikopterperspektiv. Troelsen og Tofteskov lægger op til en tillidskrævende diskussion af underviserrollen: "Hvornår er jeg en god underviser, hvornår er jeg ikke en god underviser?" (s. 470), og det er nærliggende her at henvise til Leth Andersen og Tortzen Baggers forslag til, hvordan man udvikler pædagogik gennem kollegial supervision. For én ting er best practise og nok så mange konkrete råd, noget ganske andet, hvordan man som person formår at omsætte det hele til en daglig praksis, der virker og føles meningsfuld. At undervise medfører, at man konstant investerer sig selv og stiller sig til skue, og få er de undervisere, der ikke i kortere eller længere tid har oplevet det som vanskeligt.

Langt de fleste kapitler er handlingsanvisende; men til næste udgave kunne man måske ønske sig, at flere forfattere inddrog en case, der binder an til kapitlets emne. Eksempelvis i Dolins kapitel om læringsteorier, så det klart fremstod, hvor mærkbare

konsekvenser det har at vælge en konstruktivistisk, socialkonstruktivistisk eller behaviouristisk indfaldsvinkel til undervisningen. Men Dolin har til gengæld en væsentlig pointe i afsnittet om situeret læring, når han (s. 79) noterer, at "hvis der ikke arbejdes didaktisk med at udvikle en undervisning, der eksplicit arbejder på at skabe sammenhæng i studiet for de studerende, vil de ikke få det fulde udbytte af det tværfaglige studium, men lære elementerne som uafhængige dele". Et kapitel om netop pædagogik i tværfaglig undervisning, dette smertensbarn, må inkluderes i næste udgave af bogen. I Krogh og Wibergs gode bidrag om problemorienteret og projektorganiseret undervisning berøres det, men problematiseres ikke. Den vinkel savnes. Det samme gør et helt kapitel om forberedelse eller lektier, som det også kaldes; noget som masser af unge fra folkeskole til universitet har det umådelig svært med. På landets gymnasier og hf-kurser mm. indføres der med større eller mindre overbevisning 'lektiefri' undervisning, eller der arbejdes med 'lektieminimering', og dette må også universiteterne enten tage højde for eller ytre sig om. I det hele taget forekommer det måske ikke ønskværdigt, men nødvendigt – i hvert fald indtil de formodede positive virkninger af en ny folkeskolereform slår igennem i hele uddannelsessystemet og/eller de politiske prioriteringer ændres – at dvæle lidt mere ved de pædagogiske udfordringer, som 95%-målsætningen giver universiteterne. Motivation og kursistyper, anvendelsesorienteret undervisning; der er nok at gå i gang med, i fald de politiske vinde ikke ændrer retning, eller de studerendes adfærd pludselig skifter.

Jeg bemærkede indledningsvist en vis reservation i forhold til fejringen af et selvstændigt, velafgrænset forskningsfelt, hvilket værkets titel jo indikerer. Universitetspædagogik er pædagogik, som knytter sig til universitetsundervisning, hvis adelsmærke er forskningsbaseringen. Men faktisk er det sådan, at kun de færreste kapitler indeholder generelle og specifikke råd, som alene giver mening i forhold til forskningsbaseret undervisning. De indledende bidrag fra Dohn og Dolin skitserer grundlæggende pædagogiske tilgange til læring, som går på tværs af alle typer uddannelse, og i kapitlet om forskningsbaseret undervisning er der mange tips, som kan anvendes af gymnasielærere, for eksempel i forhold til indsamling af empiri til fælles dataindsamlinger. Selv i Mørcke og Rumps kapitel, der specifikt hedder "Universitetspædagogiske modeller og principper", er der en mængde gode råd til, hvordan man skaber sammenhæng og progression i undervisningen. Og så fremdeles: Deltaforudsætninger – hvem er de studerende og hvad bringer de med sig – er lige så relevant læsning på professionshøjskolerne som på universiteterne. Kursusbeskrivelser, lektionsplanlægning, casebaseret undervisning og forelæsning er det på samme måde. Gruppearbejde kan finde læsere også blandt folkeskolelærere. E-learning og projektorganiseret undervisning vinder frem på Voksensuddannelsescentrene i hele landet og brug af clickers og portfolioer gør det samme.

Så når jeg anholder den lidt problematiske titel (*Universitetspædagogik* og ikke *Pædagogik på universitetet*) og dermed forbindelsen mellem indhold og universitetspædagogik som selvstændigt forskningsfelt, er pointen på ingen måde at sætte spørgsmålstegn ved relevansen af bogens resultater – endsige advokere for, at bestræbelserne på at udvikle feltet ikke bør fortsætte. Det bør de helt afgjort. Pointen er alene at opfordre til samarbejde på tværs af uddannelsesinstitutionerne og med inddragelse af flere aktører, end universitetspædagogerne måske i første omgang lige forestiller sig. At agere i dagens uddannelseslandskab kræver mere samarbejde på tværs end nogensinde før, fordi de enkelte institutioner skal favne stadig flere typer unge. Det er den virkelighed vi befinder os i, på godt og på ondt. Det positive er så, at universitetspædagoger helt legitimt både kan se ud over egne mure og lade sig inspirere hos naboerne og tilsvarende blande sig i de andres debatter; de har masser af byde på, og vi er mange, der meget gerne lytter efter.